

קריאה למדיניות מזון מקיימת

אל תשחטו את כדור הארץ

הוזלת המכס על בשר: צעד לא מקיים

ב-29.1.12 פרסמה ועדת קדמי, בראשותו של מנכ"ל משרד התמ"ת, המלצות הכוללות הפחתת מכסי יבוא על בשר ועל עגלים חיים¹, באופן שיעודד את הצריכה של בשר בקר בישראל. ההמלצות תובאנה בפני שר האוצר היום, ה-1.5.2012. אם יאושרו, הן טומנות בחובן פוטנציאל הרסני לסביבה, לרווחת בעלי החיים ולבריאות הציבור.

תעשיות המזון מהחי הן מהגורמים למפגעים הסביבתיים החמורים ביותר – הרס הקרקע, זיהום ובזבוז מים, צמצום המגוון הביולוגי והתחממות כדור הארץ. דו"ח האו"ם "צלו הארוך של משק החי"² מצא כי תעשיית הבשר אחראית ל-18% מפליטות הגזים הגורמים להתחממות כדור הארץ – יותר מכל ענפי התחבורה היבשתית, הימית והאווירית גם-יחד, וכן לבזבוז משאבי קרקע ולזיהום חמור של משאבי מים (עבור אותה כמות קלוריות, דורש ייצור בשר בקר שטח גדול פי 15 וכמות מים גדולה פי 10 מאשר ייצור קטניות^{3,4}). לפי פרסומים עדכניים יותר של מכון המחקר הסביבתי "WorldWatch"⁵, "תרומתן" של תעשיות המזון מן החי לפליטות גזי החממה מגיעה ל-51%. במאמר שפרסמו לאחרונה שני מומחים להערכה סביבתית מקבוצת הבנק העולמי⁶, נטען כי הפחתה של רבע בייצור ובצריכה של מזון מן החי תוביל ליעד הצמצום בפליטות גזי חממה שהציבו כל האמנות האחרונות בנושא. לצד ממצאים מדאיגים אלו, ישנה התרבות מחקרים על הקשר בין צריכת בשר להשמנה, סרטן, מחלות לב וסוכרת. תזונאים וארגוני בריאות ברחבי העולם, בין השאר ביה"ס לתזונה של אוניברסיטת הרווארד⁷, ממליצים להימנע או להגביל את הצריכה של בשר אדום.

אין ספק כי קיים צורך דחוף בהתוויית מדיניות ממשלתית בתחום המזון, אך המלצות ועדת קדמי מתוכננות להשיג את ההפך הגמור ממטרתה המתבקשת של מדיניות כזו. במקום עידוד הפחתה בצריכת בשר והעדפת מזונות ידידותיים לסביבה ומועילים לבריאות כירקות ופירות עונתיים ומקומיים, דגנים מלאים וקטניות, מעודדות ההמלצות צריכת מזונות שיגדילו את טביעת הרגל האקולוגית של הציבור הישראלי ויחמירו את התחלואה, ובהתאם את הנטל על מערכת הבריאות ומערכת הרווחה.

מדינות מתקדמות בעולם המערבי, ובהן שוודיה, גרמניה, בריטניה ואוסטרליה, כבר החלו לקדם מדיניות מזון המעודדת הפחתה בצריכת הבשר. עיריית גנט, בלגיה, הכריזה על יום צמחוני בשבוע שבו המוסדות הציבוריים מגישים מזון צמחוני, ומסעדות פרטיות מגדילות וולונטרית את היצע המנות הצמחוניות. פרויקט זה זכה להיענות ציבורית עצומה ואף עורר הדים בעולם. עיריית סאו-פאולו, ברזיל, הצהירה כי תאמץ גם היא את היוזמה. בארה"ב, בת"ס לבריאות הציבור ב-20 אוניברסיטאות מקדמים קמפיין דומה.

השלכה מדאיגה נוספת של המלצות ועד קדמי היא עלייה ביבוא עגלים חיים לישראל. כבר היום מייבאת ישראל מדי שנה רבבות עגלים לשחיטה. חלק גדול מהעגלים מגיעים לישראל מאוסטרליה, לאחר מסע של מספר שבועות על משאיות ואניות, בתנאי צפיפות וחום קשים. זאת בניגוד לעיקרון, המקובל על גופי מקצוע בינלאומיים, לפיו יש לצמצם למינימום את מרחקי ההובלה של בעלי-חיים, ולרוח חוק צער בעלי חיים.

הוזלת מחירי המזון, כך שיתאפשר לכל שכבות האוכלוסייה לספק את צרכיהן התזונתיים, ובכלל זה חלבון, הינה מטרה ראויה והכרחית שבאחריות הממשלה לממש. עם זאת, היא צריכה להיעשות בחוכמה. אין כל הגיון במדיניות כלכלית המחצינה עלויות לסביבה ולבריאות, שהציבור יאלץ לשאת בהן בדרך זו או אחרת.

אנו קוראים לממשלה לדחות את ההמלצות להוזלת המכסים על בשר ועגלים, ובמקום זאת לגבש מדיניות מזון צודקת ומקיימת, שתבטיח ביטחון תזונתי על בסיס מזון בריא ומקומי, שכרוך בפגיעה מינימלית בבעלי חיים ובסביבה.

1 <http://www.chamber.org.il/images/Files/16973/odaa010412.pdf>

2 Henning Steinfeld, Pierre Gerber, Tom Wassenaar, Vincent Castel, Mauricio Rosales, Cees de Haan, 2006. [Livestock's Long Shadow: Environmental Issues and Options](#). LEAD / FAO.

- 3 Christian J. Peters, Jennifer L. Wilkins, Gary W. Fick, 2007. [Testing a complete-diet model for estimating the land resource requirements of food consumption and agricultural carrying capacity: The New York State example](#). Renewable Agriculture and Food Systems: 22(2); 145–153.
- 4 Mekonnen, M.M.& Hoekstra, A.Y., 2010. [The Green, Blue and Grey Water Footprint of Farm Animals and Animal Products](#). Value of Water Research Report Series No. 48. UNESCO-IHE, Delft, Netherlands.
- 5 <http://www.worldwatch.org/files/pdf/Livestock%20and%20Climate%20Change.pdf>
- 6 Goodland, R. and Anhang, J. 2011. [Livestock and greenhouse gas emissions: The importance of getting the numbers right, by Herrero et al.](#) Anim. Feed Sci. Technol. 166–167, 779–782.
- 7 <http://www.hsph.harvard.edu/nutritionsource/what-should-you-eat/pyramid/>